

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿਟ।

ਭੰਡਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.

ਸ. ਅਮਰਾਓ ਸਿੰਘ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ

ਰਾਜ, ਜਵਾਬਦੇਹ.

1951 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 43.

ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 20 ਦਸੰਬਰ 1951

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (1898 ਦਾ V), ਸੈਕਸ਼ਨ 144- ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਧਾਰਾ 19, 25 ਅਤੇ 31-ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 144, ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 19, 25 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 31- ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪਹਿਲੀ ਸੇਧ) ਐਕਟ, 1951- ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ- ਧਾਰਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਹੈ- ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ- ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਆਰਟੀਕਲ 13- ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪਹਿਲੀ ਸੇਧ) ਐਕਟ, 1951 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਬਦਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਆਪਸ ਵਿੱਚ

ਨਿਵੇਕਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ, ਫਿਰ ਉਹ ਸਮੀਕਰਨ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਨੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 228 ਅਤੇ 226 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੇਸ "ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਆਦਿ," ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੁਲੰਦੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 144, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਕ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਐਸ ਐਮ ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ

ਆਰਡਰ

ਖੇਸਲਾ, ਜੇ. ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 228 ਅਤੇ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿੰਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਲੰਦੂਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ- ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 188, ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਲੰਧਰ ਨੇ 10 ਮਾਰਚ 1951 ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ. ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵੇਲ. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

181

ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਨੇ "11 ਮਾਰਚ, 1951 ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਰਸੇ ਲਈ ਪੂਰੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ, ਜਲੂਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ"। ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ "ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ" ਸੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ 1951 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਢੇਸੀਆਂ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਅਤੇ ਰਾਹੋਂ ਵਿਖੇ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 188, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 19, 25 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਨੁਛੇਦ 19 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ, ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨੁਛੇਦ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 144, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਐਕਟ 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 (ਪਹਿਲੀ ਸ਼ੇਧ) ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਅਨੁਛੇਦ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਾਜਬ

ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

182

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL. VIII

ਸ੍ਰੀ ਸੀਕਰੀ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰਾ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦਾ ਸਿਰਫ ਉਹ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ।

ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1), ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ: -

"144. (1) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ, ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਇੱਕ ਚੀਫ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਉਪ-ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ (ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨਾ ਹੋਏ) ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੂਬਾਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਚੀਫ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਰੋਕਥਾਮ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਉਪਾਅ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ;

ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕੇਸ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 134 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਆਦੇਸ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। , ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ *ਦਿਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੈਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ, ਸਿਹਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ, ਰੁਕਾਵਟ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਸੱਟ, ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ, ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਸੱਟ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ, ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜਾਂ ਗੜਬੜ- ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਦੰਗੇ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਝਗੜਾ*"

ਵੋਲ. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

183

ਜੇਕਰ ਇਸ ਉਪਭਾਗ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਤਿਰਛੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਉਪ ਭਾਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇਗਾ:-

"ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕੇਸ ਦੇ ਅਸਲ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 134 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਾਂ ਉਸ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਆਦੇਸ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 144 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੋੜਨਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਨੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ

ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਉਲੰਘਣਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਕਈ ਉਪ-ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਖਰੜੇ ਹਨ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 144(1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਪੂਰੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ, ਜਦੋਂ ਉੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਈ ਜਨਤਕ ਵਿਗਾੜ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਆਰਡਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ-

184

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[VOL VIII]

ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਰੋਮੇਸ਼ ਥਾਪਰ ਬਨਾਮ ਮਦਰਾਸ (1) ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਜ ਭੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ, (2) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਦਰਾਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਐਕਟ, 1949 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਆਰਡਰ ਐਕਟ, 1949, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਜਿਹੀ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਅਵੈਧ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ "ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ" ਅਤੇ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 13 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਕਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਮੀਕਰਨ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

VOL. VIII]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

185

ਮੇਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੁਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਧਾਰਾ 25 ਦੁਆਰਾ

ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਨਤਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। , ਅਤੇ ਕੀ ਇਹਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਧਾਰਾ 31 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਬਚਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 31 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 144, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 144, ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭੰਡਾਰੀ, ਸੀ.ਜੇ. ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਟਰਾਂਸਲੇਟਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।